

Posudek na rigorózní práci Mgr. Martiny Dudové

Zánik a vypořádání společného jmění manželů, komparace s právní úpravou SRN

Právní rozbor úpravy majetkového společenství manželů především jejich společného jmění bývá častým předmětem kvalifikačních prací včetně prací rigorózních.

Posuzovaná rigorózní práce svým obsahem, metodami zpracování jakož i formální stránkou se obvyklému standardu těchto prací výrazně vymyká. Je tomu tak z několika důvodů: hloubkou svého výzkumu autorka osvědčuje hluboké teoretické znalosti organicky propojené s poznatky soudní praxe. Dokázala s přehledem nejen vyložit právní úpravu společného jmění manželů podle občanského zákoníku z roku 1964, nýbrž i právní úpravu podle již účinného občanského zákoníku, ke které připojila rozbor právní úpravy německé, která byla podle autorky i inspirací pro současnou úpravu českou.

Základní otázkou zůstává, zda právní úprava majetkových vztahů mezi manžely má vycházet z principu zásluhovosti, který vede k režimu oddělených majetků či k principu solidarity, který má za následek některou z forem majetkového společenství. Řada dnes sporných a v praxi nejednotně řešených otázek by pravděpodobně odpadla, pokud by zákonodárce zvolil jako zákonný režim princip odděleného majetku.

Autorka záslužně podává přehled právní úpravy německé, která umožňuje variantní uspořádání majetkových úprav manželů (stejně jako právní úprava česká) nicméně německý zákonný režim „Společenství k přírůstku“, se jeví ve srovnání s českou právní úpravou jako jednodušší, i když autorka ho hodnotí jako srovnatelný co do výsledků s právní úpravou českou. Poznámek lze, že německý zákonný režim majetkového společenství manželů (který je i jako fakultativní upraven v právu francouzském) je evropskými institucemi doporučován členskými státy EU alespoň jako subsidiární).

Právní praxe v České republice opakovaně důrazně upozorňuje na těžkosti vznikající v procesu uspokojování dluhů převzatých jen jedním manželem. Opakované změny v právní úpravě exekučního řízení byly vyvolány poměrně značnými tvrdostmi, k nimž v praxi docházelo. S jistou dávkou obezřetnosti je nutno přistupovat i k významu modifikačních dohod uzavřených manžely s cílem vyloučit nepříznivé postihové důsledky ze strany věřitelů. Opětovně se nastoluje otázka publikace všech těchto dohod ve veřejných rejstřících (srov. z tohoto pohledu řešení, které zvolila právní úprava německá).

Rigorózanťka se zabývá i majetkovými vztahy manželů se smíšeným německo francouzským občanstvím, jejichž úprava se vztahuje k výročí přijetí tzv. elysejské smlouvy; vzhledem k tomu, že tato úprava není ve zdejších poměrech není příliš známa, jde o počin velmi záslužný.

Autorka se dobře vypořádává i s novou právní úpravou společného jmění manželů v novém občanském zákoníku, i když se mohla pustit do hlubšího rozboru některých ustanovení. Nelze však přehlédnout, že v době zpracování práce nebylo k dispozici mnoho literárních pramenů s výjimkou publikované aktualizované důvodové zprávy.

Mgr. M. Dudová se odvážně pustila i do rozboru společného jmění manželů v insolvenčním řízení. Úskalí výkladu zvládá s přehledem a s velkou znalostí věci.

Uzavírám, že posuzovaná práce představuje velmi zasvěcené zpracování zvoleného tématu, potvrzuje autorčinu výbornou erudici a prokazuje autorčino literární a vědecké nadání.

Práci doporučuji k obhajobě, v rámci rozpravy doporučuji diskutovat otázku převzetí úvěrového závazku a ručitelského závazku jedním z manželů bez souhlasu druhého manžela. Obstojí ve světle nové právní úpravy předchozí soudní judikatura, která dovozovala, že k převzetí ručitelského závazku se nevyžaduje souhlas druhého manžela ?

V Praze dne 19.11.2014

Prof.JUDr. Jan Dvořák, CSc.